

LITERATURA I FILOLOGIA CATALANES
 REFLECTIDES PEL MIRALL DEFORMANT
 DE LES CARTES DE B. ROURA I BARRIOS
 ENVIADES A BUDAPEST (1903-1913)

CORRESPONDÈNCIA ENTRE UN ESCOLAPI HONGARÈS
 I UN DELS METGES DE VERDAGUER (1903-1913)

Voldria fer conèixer una correspondència entre dos homes, l'un català, l'altre hongarès, que més o menys per atzar van entrar en contacte epistolar. Es tracta d'una banda de Benet Roura i Barrios (1866-1915), metge de capçalera de mossèn Verdaguer, i de l'altra del primer catalanòfil d'Hongria, el pare escolapi Albin Kőrösi (1860-1936).

Si ho mirem bé, tenim diversos motius d'actualitat per a parlar d'aquestes coses:

- Enguany celebrem el centenari del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana, un dels temes principals de la present correspondència,
- Kőrösi va morir fa 70 anys, i
- Barrios tindria 140 anys.

BENET ROURA BARRIOS

Personatge poc conegut, envoltat en un gran misteri, de qui pràcticament no havia trobat cap informació, amb l'excepció de les poques dades biogràfiques que Barrios mateix va incloure en la seva correspondència.¹ Per això va ser una gran sorpresa descobrir, fa unes dues setmanes, a la Miscel·lània de la nostra Associació, un estudi escrit per Carola Duran i Tort (2006: 31-68) justament sobre el mateix Benet Barrios. Ara bé, aquest article revela moltes facetes de la vida del nostre Barrios, però en desconeixem els moments importants. Les dades de l'estudi esmentat i les meves es complementen, és com si s'haguessin trobat dues meitats d'un tot.

1. En la transcripció de la correspondència respectem l'ús de Barrios, que barrejava català i castellà i cometia no poques faltes ortogràfiques.

Barrios va néixer el 1866 a Puerto Rico, d'una família catalanoespanyola que probablement s'havia traslladat a les Amèriques, i hi tenia un comerç (Duran 2006: 31-32). És de suposar que la família, una vegada enriquida, va tornar a Barcelona els anys setanta o vuitanta i va invertir en les construccions del barri de l'Eixample barceloní.² El que se sap és que Barrios va estudiar a les Escoles Pies —un primer punt comú amb el nostre Kőrösi— i va cursar després la carrera de medicina. A Barcelona Barrios vivia a la segona planta del número 40 de la Rambla de Catalunya, com es desprèn d'una guia comercial de l'època.³

Les seves primeres nocions del catalanisme són probablement degudes a amistats amb condeixebles universitaris: el fet és que la seva correspondència reflecteix un fort sentit catalanista. Nogensmenys, va escriure en castellà, i serà ell mateix qui en doni l'explicació:

Benet Barrios, pues si yo omito mi nombre paterno es porque mi señor padre decía que se daba vergüenza de que yo escribiese en catalán.⁴

Aviat es va interessar pels viatges, que van esdevenir una gran passió seva tot al llarg de la vida. Tal com escriu: «Es necesario conocer ciertos payses que aquí la gente que se dice culta desconoce».⁵ Suposo que això resulta del seu interès, al batxillerat, per les assignatures de llengües, història i geografia. Va anar i venir molt, primer amb els pares, després, com a estudiant, recurrent Europa de cap a cap, algunes vegades com a turista, en d'altres ocasions amb el pretext d'assistir a algun congrés de medicina, tot això en una època en què viatjar no era encara tan comú com avui en dia. Barrios publica les seves impressions de viatge a les pàgines de la revista *La Renaixença*. En aquestes cròniques no tan sols narra les coses interessants per veure, també hi afegeix observacions i crítiques de tipus social, polític, etc. (Duran 2006: 37-40).

Va visitar Hongria primer l'any 1897, amb els congressistes de medicina de Moscou. Després, el 1904, tot realitzant un llarg recorregut pel nord d'Europa, dubta si tornar-hi o no.⁶ El 1907 arriba a Budapest amb la intenció —al capdavant frustrada— de trobar-se personalment amb Kőrösi.⁷ Tots dos intel·lectuals, que s'escrivien des del 1903, no es coneixeran personalment fins

2. Per a més dades sobre l'emigració catalana a les Amèriques consulteu David Moré, arxiver municipal de Tossa del Mar.

3. Aquestes informacions procedeixen de l'illustre historiador i periodista Lluís Permanyer, col·laborador de *La Vanguardia*.

4. Vegeu postal núm. 21 del 22.07.1906.

5. Vegeu postal núm. 64 del 1907r.

6. Vegeu carta núm. 4 del 14.05.1904, datada a Praga... «me gusta Budapesth... el gratísimo recuerdo que guardo de mi visita hace 12 años...» (seria 1892; això no obstant, l'estudi de Carola Duran desconeix aquest viatge i fa esment del de 1897 com a primer).

7. Vegeu postal núm. 60 del 21.07.1907.

a l'agost de 1909.⁸ Tots aquests desplaçaments li servien per a mantenir viu el contacte amb velles amistats de congressos, de la vida literària, conèixer-los personalment també i establir-ne de nous amb intel·lectuals internacionals interessats en la literatura catalana. Gràcies a això, al cap i a la fi, Barrios esdevingué part de l'elit cultural barcelonina del seu temps, fent d'intermediari entre Catalunya i literats, poetes, escriptors, lingüistes de fora. Ell es refereix a aquests contactes amb un punt de vanitat personal. Quan al començament de 1902 Jacint Verdaguer emmalalteix, seran Barrios i el seu company, Noguera, els doctors assenyalats al seu llit per visitar-lo cada dia, assessorats per dos metges més, fins a la mort del poeta, tal com Barrios mateix ho subratlla en presentar-se a Kőrösi en la seva primera carta.

Així arribem al punt d'arrencada del contacte amb Kőrösi. Un bon dia del començament de l'any 1903 Barrios, aconsellat per Miret i Sans, secretari de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, s'adreça a Kőrösi, també membre de la mateixa institució, i li demana que l'ajudi a classificar el llegat de Verdaguer i a contribuir-hi amb documents i traduccions eventuais. Amb això pren inici un intercanvi de postals ben intensiu.

De fet, aquest constant anar i venir per Europa va induir Barrios a col·leccionar targetes postals com a records. Gràcies al perfeccionament de les arts gràfiques s'havia desenrotllat una nova mena d'art menor: es tracta de la postal, ja com a record turístic, ja com nou mitjà de comunicació i propaganda (Duran 2006: 37). Excepte unes poques cartes, com la primera, que acabo de comentar, són les postals de Barrios les que m'han permès d'elaborar la present comunicació. Barrios va elegir imatges de curiositats i actualitats catalanes, i moltes vegades es preocupava més per allò que representava la postal que per la llegibilitat de les seves notícies.

EL PARE ALBIN KŐRÖSI

Va néixer l'any 1860 a Selmecbánya, aleshores Hongria del Nord (avui Eslovàquia), en un ambient multilingüe que l'ajudà a desenrotllar una admirable facilitat pels idiomes.⁹ Va ingressar a l'orde dels Escolapis. Es llicencià en biologia i geografia a la Universitat de Budapest, i després s'hi establí. Va aprendre l'alemany, l'italià, el francès, el llatí, el grec i l'anglès, i va començar a inte-

8. Vegeu postal núm. 102 del 25.08.1909: «El sábado, 28 /de agosto/ por la mañana llegaré /a Budapest/ instalándome en el hotel Reina de Inglaterra donde el comité me ha buscado alojamiento».

9. Trobareu més detalls sobre la vida de Kőrösi en el meu article «Prehistòria de la catalanística a Hongria – Albí Kőrösi» dins la revista *Lluc*, Palma de Mallorca, núm. 699, 1981, 26-27, i en el de Benet ROURA I BARRIOS, «Catalanófil·ls - Albí Kőrösi» dins el diari *El Poble Català*, 06.06.1906, i el de J. FALP Y PLANA, «Catalanófil·ls il·lustres - el R. Albí Kőrösi, Escolapi» amb un poema de Jaume Barrera, dins la revista *Biblioteca Clàssica Catalana*, núm. XIX, 1910, 563-568.

ressar-se, com a autodidacte, per la llengua i la cultura castellanen. Feia traduccions, i l'any 1895 va publicar l'antologia *Perles de la poesia castellana* (A spanyol költészet gyöngyei), un ramell de 130 poemes lírics en versió hongaresa. Col·laborà en diverses revistes estrangeres. La seva intensa activitat com a hispanista, i més tard com a catalanòfil, li valgué el reconeixement internacional i diferents honors; per exemple, l'any 1901 l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona el nomenà membre corresponent. Dels anys 1890 ençà Kőrösi s'escrivia amb molts intel·lectuals espanyols i amb hispanistes del món, i una part considerable d'aquesta correspondència s'adreçava a Catalunya. A més de savis escolapis, entre els seus corresponents hi havia poetes, escriptors, literats, dramaturgs, impressors, etc.¹⁰ Nogenysmenys, la correspondència més extensa fou la que va mantenir amb Barrios.

LA CORRESPONDÈNCIA BARRIOS - KŐRÖSI

La correspondència es conserva a l'arxiu dels Escolapis a Budapest, on vaig descobrir més d'un centenar de postals atapeïdes de lletra i més d'una carta de considerable extensió. La lectura d'aquest carteg és una feina extremament afanyosa, exigeix molta paciència i una bona lupa, però al mateix temps resulta molt pintoresca i de vegades força divertida.

Heus aquí la pregunta posada per Barrios en una de les seves postals: «si ha traducido del catalán, cómo es que tuvo Ud. tal idea o reacción?». ¹¹ L'entusiasme hispanista que era Kőrösi, tot i que encara no parlava el català, ja s'hi interessava, i en el seu fervor d'entrar en contacte amb personatges de la vida cultural hispànica, a poc a poc es va construir tota una xarxa d'amics epistolars, personatges d'alguna manera implicats en les activitats de modernització i depuració de llur llengua.

Què es desprèn d'aquest maremàgnum d'informacions contingudes en les 122 postals escrites per Barrios? (De moment només podem analitzar aquestes, i deduir l'opinió de Kőrösi basant-nos en les seves notes escadusseres en hongarès o bé en les respostes de Barrios.) Els temes abordats són múltiples:

- Primer Congrés de la Llengua Catalana,
- Jocs Florals de Barcelona i també de Colònia i de Pozsony (l'actual Bratislava),
- el projecte de Kőrösi de traduir *Terra baixa* de Guimerà,
- el projecte i parcial realització de fer traduir al català poemes del poeta nacional hongarès Sándor Petöfi.

10. Vegeu més detalls sobre la correspondència de Kőrösi en el meu article, *ibid.*

11. Vegeu postal núm. 8, del 18 de març de 1906.

EL I CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA

Aprofitant les informacions de Barrios (i pouant probablement també d'altres fonts) Kőrösi escriu articles per a divulgar la cultura catalana entre el públic hongarès. Amb motiu del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana publica un llarg article al diari *Budapesti Hírlap*.¹² Intenta definir i situar tot allò que els lectors entenien per català, tot subratllant que és un idioma independent i no un dialecte, amb una rica tradició literària, parlada per uns 5 milions de persones, que té variants dialectals també. Es refereix a la controvèrsia de l'època pel que fa a la necessitat de depurar de castellanismes el català.

Esbossa la trajectòria de les lletres catalanes des dels principis, la gran tradició de la literatura trobadoresca en provençal i l'edat d'or de la literatura medieval, època en què el català era llengua oficial. Esmenta les cròniques de Jaume I, i cita la llegenda de *La fyla del rei d'Ungria*, com un enllaç històric entre Catalunya i Hongria. A continuació parla dels segles en què la literatura catalana tingué un paper marginal, i el català només es parlava dintre de la família. Descriu detingudament el procés de revifalla del català tot destacant la Renaixença, que se serví de paraules de les diferents regions, i que es fixà l'objectiu d'unificar i normalitzar la llengua. Subratlla el paper de mossèn Alcover, que recorria el país de banda a banda i el moviment a nivell nacional que això va provocar. Destaca les adhesions estrangeres a la iniciativa del Congrés, limitant-se a observar modestament que ell mateix ha estat impossibilitat d'assistir-hi. Desitja èxit per a la purificació i normalització del català, i per a la realització del gran Diccionari. I amb això arribem al tema més àmpliament tractat per la correspondència.

Kőrösi disposava de tota mena d'informacions justament mitjançant les postals de Barrios, que sovintejaven abans i després del Congrés. Recordem que el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana va tenir lloc entre el 13 i 19 d'octubre de 1906. El nostre Barrios tenia notícies de primera mà perquè era familiar als cercles culturals. És evident que el seu punt de vista obeeix a simpaties i antipaties personals que fan que les seves observacions esdevinguin mordaces, fins a arribar a un ressentiment general envers tot allò relacionat amb el Congrés. De bell antuvi, Barrios estava profundament indignat en nom d'aquells catalanòfils estrangers (com ara Kőrösi i els txecs Bouska i Pikhart) que l'organització del Congrés havia oblidat d'invitar o va invitar amb considerable retard, quan ja era pràcticament impossible que hi assistissin. Vegem-ne alguns exemples:

Qué son 3 mil congresistas para Catalunya (con) 2 millones de catalanes, sin contar Valencia, Baleares, Rosellón...¹³

El congreso no hubiese podido celebrarse si el Ayuntamiento y la Diputación de

12. «A katalán nyelvi kongresszus» (El congrés de la llengua catalana), *Budapesti Hírlap*, 7.11.1907.

13. Vegeu postal núm. 25 del 16.11.1906.

Barcelona no hubiesen votado 15 mil pesetas..., en cambio de Mallorca.. no han venido más que congresistas...¹⁴

A Pikhart pasó lo mismo que con Ud, es decir no le dijeron el día que tenía lugar la apertura y el día de la clausura. Dijeron (que) se han adherido al congreso el Sr. Fastenrath de Colonia, Kőrösi Albin de Budapest, Pikhart de Praga... No se convidó a muchas personas por lo de pagarles los gastos y por eso se simulaba que se les convidó al último momento...¹⁵

La lástima es que Ud. elogia tanto ese congreso... Eso sí que lo deploro, porque si yo copio en el folleto de que Ud. hubiese venido si le hubiesen invitado a tiempo y dicho día, enseñarán el Budapesti Hírlap...¹⁶

De vegades Barrios puja de to i es permet atacs personals: L'organitzador Alcover «es canónigo, pero en el fondo es un pagés sin mundo».¹⁷

Amb el temps l'aversiò de Barrios contra Alcover sembla augmentar:

Alcover es de una despreocupación sin par. «Yo y siempre yo...» Como educación es un rústico... El canónigo y vicario general me dijo que no sabía que Ud. (Kőrösi) existiese y por eso no le había convidado.¹⁸

Evidentment, el nostre protagonista tenia tota la llibertat d'expressar la seva opinió. I encara si fos probable que en aquell ambient d'ebullició s'haguessin comès greus errors i negligències, i tot admetent el temperament sanguini de mossèn Alcover, tot això no treu cap valor a la seva empresa monumental de donar naixença al I Congrés i amb ell, al Gran Diccionari.

Una plancha fenomenal.. que fue la del I Congreso de la Lengua. Lástima que por el consistorio presidido por este cegato se hayan gastado los 3 mil pesetas que había en la caja y además haya legado otras 3 mil más de deficit.¹⁸

A propòsit dels preparatius del I Congrés, Barrios publica al diari *El Poble Català* una sèrie d'articles amb el títol «Catalanòfils» i dedica un capítol a Kőrösi. Introdueix la sèrie amb l'explicació següent:

És un dever social de cortesia presentar als desconeguts. Permétisem ara a mi que mostri a Catalunya algunes persones que l'estimen, que han vingut a habitar entremig d'ella pera estudiar llur llengua... y de retorn... han volgut explicar als seus compatriotes lo que han vist y observat... escrivint comentaris y judicis d'admiració..... Conèixer a totes és difícil, mes «el Poble Català» farà presents unes quantes d'elles, y a més algunes altres...²⁰

14. Vegeu carta núm. 27 del 25.11.1906 aproximad.

15. *Ibid.*

16. *Ibid.*

17. *Ibid.*

18. Vegeu carta núm. 52 del 03.05.1907.

19. Vegeu carta núm. 27 del 25.11.1906. aproximad.

20. Vegeu la sèrie reproduïda a l'Apèndix del citat article de Carola DURAN, pàgines 43-68.

(Cal fixar-se en el fet que, en aquest ambient entusiàstic del Congrés ma-teix, Barrios escriu en català.)

ALBIN KÖRÖSI, TRADUCTOR DEL CATALÀ

Gràcies al seu domini de la llengua catalana i als seus extensos contactes amb el domini lingüístic, Körösi es va convertir en divulgador de la llengua i cultura catalanes a Hongria. Va traduir diferents poesies catalanes a l'hongarès. Set són de Jacint Verdaguer: *A Barcelona*, *La mort de l'escolà*, *Lo Jesús crucificat*, *A mon Déu*, *Dolç cativeri*, *Mon cor és un llibre*, *La Verge dels Dolors*. A més, dues poesies de Víctor Balaguer, *La campana de l'Ave Maria* i *A la Verge de Montserrat*, totes publicades a la prestigiosa revista catòlica hongaresa *Katholikus Szemle*.²¹ La tria de les poesies és més o menys aleatòria, més aviat guiada per Barrios, i els originals foren posats a disposició per ell:

Qué costaría editar unos 50 ejemplares de la Oda a Barcelona, en húngaro y catalán o en húngaro solo... Siempre dando por sentado que Ud accede a ello como traductor. Sería una curiosidad bibliográfica o podría imprimirse aquí el catalán. Yo sería quien pagaría los gastos.²²

La versió hongaresa d'*El pi de Formentor*, de Miquel Costa i Llobera, fou premiada als Jocs Florals de Pozsony, de 1908. Va tenir prou ressonància als periòdics locals i europeus, així com a l'Anuari dels Jocs Florals de Colònia i a *La Veu de Catalunya*.²³ Aquesta versió hongaresa figura també a l'edició poliglota del poema (Palma de Mallorca, 1975, pàgines 111-112, amb comentari a la pàgina 42). Körösi traduí igualment *L'any mil* d'Àngel Guimerà. Segons Barrios, «L'any mil es lo mejor que tiene Guimerà».²⁴ La versió hongaresa fou publicada al diari *Budapesti Hírlap* (25.12.1907, pàg. 39). Barrios s'ofereix a fer-ne fer una separata:

Gracias por la traducción del «Año mil», piense que a mi me place mucho todo lo que sea propagar obras de Guimerà... Si podía hacerse tirar hojas separadas cuando las publique, será una curiosidad.²⁵

Barrios demana:

Por qué no traduciría Ud. Terra Baixa de Guimerà?

21. Trobareu més detalls sobre les traduccions de Körösi en el meu article ja citat.

22. Vegeu postal núm. 53 del 07.05.1907.

23. Vegeu l'article sobre Körösi de J. Falp i Plana ja esmentat.

24. Vegeu postal núm. 67 del 12.11.1907.

25. Vegeu postal núm. 69 del 12.01.1908.

Que jo sàpiga, no ho va fer, però cal mencionar aquí que Barrios va combinar dues predileccions seves, el viatge i la literatura, i va visitar gairebé totes les ciutats on es representava la versió operística de *Terra Baixa* de Guimerà. En la correspondència (en una postal de data insegura) hi ha referències a un eventual *estreno* d'aquesta obra a Hongria.²⁶ De l'altra banda, Kőrösi volia fer conèixer a Catalunya el poeta nacional hongarès Sándor Petőfi. En les meves recerques vaig topiar amb algun fruit d'aquest projecte: traduccions de poemes de Petőfi al català, fins ara desconegudes. Les traduccions es van fer a base de versions literals en castellà, que Kőrösi havia enviat a Barrios, qui s'encarregava de buscar traductors:

He recibido la carta con las traducciones de su poeta nacional. Desde luego que no he de buscar un poeta nímio, pues para que la traducción sea mala no vale la pena...²⁷

De fet, Barrios trià, entre d'altres, Guimerà: «Como ve incluyo las traducciones hechas por Guimerà».²⁸ Es tracta de *Tremola l'arbret* (Reszket a bokor, mert...), un dels poemes d'amor més coneguts de Petőfi, i *Tu sigueres ma única flor* (Te voltál egyetlenegy virágom).

Barrios es va posar en contacte també amb altres poetes:

Tengo el gusto de incluirle las 2 traducciones de las poesias de Petőfi al valenciano, variedad catalana: «Nit felix» (Boldog éjjel) i «Quán gran és la terra!» (Ez a világ amilyen nagy). El autor es un laureado poeta valenciano que ahora vive en Barcelona (Badenes i Dalmau).²⁹

Tot sembla indicar que aquestes traduccions catalanes mai no foren publicades. La correspondència es refereix també a un altre poeta, Joan Lluís Estelrich, qui traduí set poemes al castellà, i va escriure un article remarcable sobre Petőfi, publicat a Espanya:

me apresuro a hacerme venir esa Revista Contemporánea para leer esas traducciones del Sr. Estelrich. Esa revista no circula por Barcelona. Las (traducciones) catalanas serán de Guimerà, de un presbitero y del director de Joventut.³⁰

Sembla que aquest últim (Lluís Via) va lliurar efectivament a Barrios algunes versions, que després s'extraviaren:

Recibió Ud. las traducciones hechas por mi amigo-literato (antiguo director de Joventut) Lluís Via? No me ha dicho Ud. nada más...³¹

26. Vegeu postal núm. 118 de l'any 1910 apr.

27. Vegeu postal núm. 48 del 16.04.1907.

28. Vegeu postal núm. 45 del 05.10.1907.

29. Compareu-la amb la núm. 69 del 12.01.1908.

30. Vegeu la postal núm. 57 del 20.06.1907.

31. Vegeu la carta núm. 69 del 12.01.1908.

Kőrösi esbossa el naixement de totes aquestes traduccions en un interesantíssim article publicat a la miscel·lània *Petőfi a la literatura universal*.³²

ELS JOCS FLORALS

El març de 1908 Guimerà convida personalment Kőrösi a participar en el cinquantenari de la restauració dels Jocs Florals de Barcelona. Kőrösi no va poder acceptar la invitació «por manca de diners de l'Orde dels Escolapis i del Govern hongarès», com ho confessa en una nota personal, «tot i que això hauria contribuït a la simpatia per Hongria». Kőrösi publica després un extens i entusiasmat assaig sobre el cinquantenari dels Jocs Florals de Barcelona, com a eina popularitzadora de la literatura catalana.

Barrios va morir jove, l'any 1915. Potser tenia alguna malaltia hereditària o tuberculosi, i com a metge n'era conscient. En una postal escriu:

Tampoco me caso por esa misma causa y procuro que los 5 ó 6 años que me quedan de vida los pase de la mejor manera posible.³³

Cap a la fi de la seva vida el va dominar la desil·lusió:

Yo no soy nadie, podria haber sido algo, pero he tenido la desgracia de tener un mal padre ... a quien le daba vergüenza de que yo escribiese en catalán...³⁴

La darrera postal data del 1913. Aviat esclata la Primera Guerra Mundial, condició que ja en si impossibilita mantenir tota aquesta xarxa de contactes intel·lectuals, i els sofriments de la postguerra van obligar també Kőrösi i d'altres erudits a callar temporalment (Duran 2006: 41).

CONCLUSIONS

Els fruits d'aquesta correspondència eren ben evidents i tangibles tant per a Kőrösi com per a Barrios:

Tengo muchísima alegría en haber contribuido a desarrollar a Ud amor por la tierra catalana.³⁵

escriu Barrios. No tan sols amor. De fet, Kőrösi va aprendre el català, probablement de la gramàtica de Nonell, enviada per l'escolapi Tomàs Viñas. A

32. *Petőfi a világirodalomban* (Petőfi a la literatura universal), Budapest, 1911, pàgs. 143-158.

33. Vegeu postal núm. 121 sense data.

34. Vegeu postal núm. 121 sense data.

35. Vegeu postal núm. 67 del 12.11.1907.

més d'informacions, Barrios el va proveir de llibres i periòdics catalans i així Kőrösi podia llegir els textos originals, fer traduccions del català i publicar articles de caire cultural, amb l'objectiu de familiaritzar els lectors hongaresos amb una cultura fins aleshores totalment desconeguda. Amb això va esdevenir el primer catalanòfil d'Hongria. A més, és innegable el seu intent de propagar la cultura hongaresa a l'estranger i divulgar l'obra del poeta nacional Petöfi.

Pel que fa a Barrios, va fer diversos viatges a Hongria. Satisfent el seu gust de conèixer món, va actuar com a ambaixador honorari, turístic i cultural, d'Hongria. Al mateix temps va fomentar la cultura catalana mitjançant les seves trameses. Així mateix, va compartir amb Kőrösi les seves opinions —molt personals— sobre el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

A través d'aquesta correspondència va néixer una xarxa de contactes culturals entre els catalanòfils dels diferents països (Vogel, Fastenrath, Pikhart, Bouska, Lidfors, etc.), i Barrios n'era la figura central, coordinant les informacions i els contactes. Després de la pausa forçada deguda a la mort de Barrios i la Primera Guerra Mundial, els intercanvis culturals per correspondència es van continuar, tot i que en una altra forma, sobretot per part de Kőrösi, que mantenia un intens carteig amb catalanòfils de pertot arreu. Però això ja és un altre capítol de les relacions culturals catalanohongareses.

Finalment, direm que la present correspondència Barrios-Kőrösi ens esbossa un ambient cultural català en efervescència, amb les seves dificultats, limitacions, inseguretats i valors. Val la pena de fixar-nos en la perspicàcia d'unes quantes observacions, inspirades —citem amb paraules de Barrios— per «mi carácter franco y claro y ante todo verídico en todo y contra todo»,³⁶ però sobretot en l'esforç ben manifest de dos aficionats plens de bona voluntat per a l'intercanvi d'informacions relatives a la vida cultural. El que sorprèn agradablement és que d'aquests intents van néixer valors duradors.

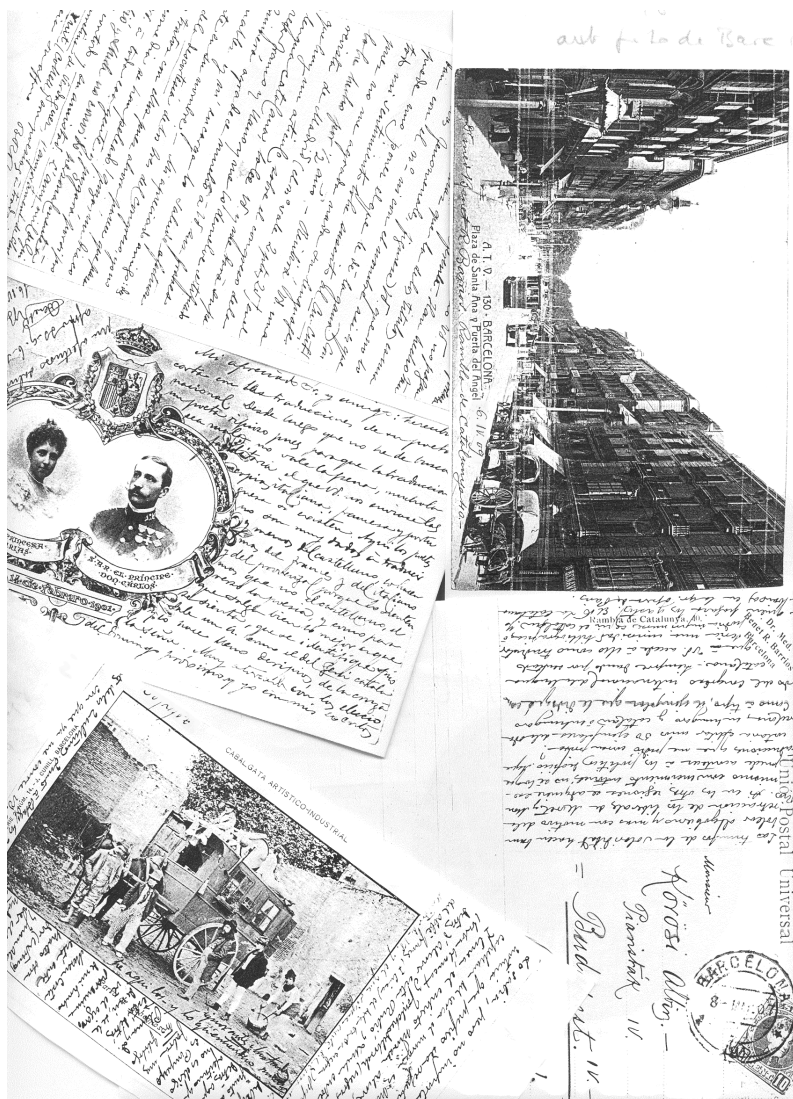
Aquesta anàlisi és necessàriament incompleta, perquè només es basa en el carteig conservat a l'Arxiu dels Escolapis a Budapest, on només tenim les postals i cartes escrites per Barrios i, de tant en tant, unes reflexions i notes de Kőrösi. Una futura empresa detectivesca podria ser descobrir i analitzar l'altra meitat d'aquest carteig, o sigui les cartes de Kőrösi adreçades a Benet Barrios. També queden alguns dubtes per aclarir, als quals he anat al·ludint.

SYLVIA KOTLAN
Budapest

36. Vegeu postal núm. 42, sense data.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

DURAN, 2006: Carola Duran i Tort, «Un viatger empedreït: Benet Barrios, ambaixador de la literatura catalana», *Estudis de llengua i literatura catalanes*, vol. LII (*Miscel·lània Joan Veny 8*), 31-68.

Postals enviades per B. Roura Barrios al seu corresponçal hongarès.

Fotografia de Barrios dedicada a Kőrösi.